

Handläggare
Ann-Charlotte Hedström
0480-45 37 80

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2023-02-07

Ärendebeteckning
SN 2022/0616.01.08

Socialnämnden

Tillsyn Vesta - Inspektionen för vård och omsorg, 3.2.2-29753/2022

Förslag till beslut

Socialnämnden fattar inget beslut med anledning av informationen.

Bakgrund

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har genomfört en tillsyn av Vesta, bostad med särskild service för barn och ungdomar.

Den 10 – 11 oktober 2022 genomförde IVO en anmäld inspektion på Vesta. IVO har granskat att verksamheten bedrivs i enlighet med de uppgifter som nämnden anmält till IVO gällande antal barn och ungdomar, föreståndare och lokaler. Dessutom har följande områden granskats: barnens trygghet och säkerhet, bemanning och kompetens, hälso- och sjukvårdsinsatser samt förekomst av begränsningsåtgärder. IVO har också följt upp vidtagna åtgärder utifrån föregående års tillsyn.

IVO avslutar ärendet men påtalar följande brister:

- Två av barnen/ungdomarna ljudövervakades med hjälp av babymonitor under natten trots att behov av detta saknas.
- En anhörig till en ungdom förvarade ett stort förråd av läkemedel i ungdomens rum utan att kommunsköterskan var involverad.

Nödvändiga åtgärder med anledning av bristerna kommer att vidtas och följas upp av IVO vid kommande tillsyn.

Ann-Charlotte Hedström
Verksamhetschef

Camilla Freedeke
Socialchef

Socialförvaltningen Versamhetschef och handläggare

Tel 0480-45 00 00 vx | ann-charlotte.hedstrom@kalmar.se

Kalmar kommun
WWW.KALMAR.SE

Bilagor
Beslut IVO 2023-02-01

Kalmar kommun
Box 611
391 26 Kalmar

SOCIALFÖRVALTNINGEN Kalmar	
2023 -02- 02	
Diarienumr	Diarienumr
SN 2022/0616	01.08

Huvudman

Kalmar kommun

Ärendet

Tillsyn av bostad med särskild service för barn eller ungdomar vid Vesta barn- och ungdomsboende i Kalmar kommun.

Tillsynen har omfattat barn och ungdomars upplevelse av att bo på Vesta barn- och ungdomsboende. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har granskat att verksamheten bedrivs i enlighet med uppgifter som nämnden anmält till IVO gällande antal barn och ungdomar, föreståndare och lokaler. Dessutom har följande områden granskats: Barnens trygghet och säkerhet, bemanning och kompetens, hälso- och sjukvårdsinsatser samt förekomst av begränsningsåtgärder. IVO har också följt upp vidtagna åtgärder utifrån föregående års tillsyn.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet men påtalar följande brister:

- Två av barnen/ungdomarna ljudövervakades med hjälp av babymonitor under natten trots att behov av detta saknas.
- En anhörig till en ungdom förvarade ett stort förråd av läkemedel i ungdomens rum utan att kommunsjuksköterskan var involverad.

IVO vidtar i nuläget inte några åtgärder med anledning av bristerna, då ansvarig chef under inspektionen informerade IVO om att nödvändiga åtgärder kommer att vidtas för att åtgärda bristerna. IVO kommer att följa upp vidtagna åtgärder vid kommande tillsyn.

Skälen för beslutet

IVO bedömer att två av barnen/ungdomarna utsattes för otillåten ljudövervakning med hjälp av babymonitorer, trots att inget av barnen/ungdomarna hade behov av det. Enligt IVO:s bedömning kan ljudövervakning med babymonitor vara integritetskränkande för berörda barn/ungdomar och IVO bedömer att det är en brist att åtgärden används på det sätt som verksamheten har gjort.

IVO bedömer vidare att det inte var lämpligt att en ungdom förvarade ett förråd av läkemedel, varav vissa är narkotikaklassade, i en garderob i sitt rum utan att kommunsjuksköterskan var involverad. Skälet var enligt personalen att ungdomens mamma skötte hälso- och sjukvården utifrån ett egenvårdsintyg och förvarade läkemedlen i ungdomens rum.

IVO uppmärksammar också nämnden på att stödet och hjälpen till barnen/ungdomarna under inspektionen inte alltid var personcentrerad. Enligt IVO kan verksamheten därför behöva arbeta med att utveckla den personcentrerade vården och omsorgen så att det blir ett gemensamt och vedertaget arbetssätt som är implementerat i hela personalgruppen.

Vid uppföljningen av vidtagna åtgärder kopplat till den brist som kom fram vid tillsynen 2021, konstaterar IVO att nämnden har bytt ut de dåvarande sängarna med höga spjälor till sängar utan spjälor. De nya sängarna går att sänka ned till golvnivå. Verksamheten är enligt chefen numera också bemannad med vaken nattpersonal alla nätter. IVO bedömer därmed att tillräckliga åtgärder är vidtagna för att inte utsätta barnen/ungdomarna för otillåten begränsningsåtgärd i form av inlåsning i säng med höga spjälor.

Ljudövervakning med hjälp av babymonitor

IVO fann vid inspektionen att två av barnen/ungdomarna övervakades genom avlyssning med hjälp av en babymonitor och då särskilt på natten. IVO:s inspektörer fick information om att två av barnen/ungdomarna hade en babymonitor som var påslagen på natten. Enligt personalen fanns det inget behov av dessa eftersom verksamheten numera var bemannad med vaken nattpersonal. Personalen berättade också att de kunde höra om något av barnen/ungdomarna vaknade, alternativt genomförde de täta tillsyner. Enligt ansvarig chef ska båda barnen/ungdomarnas babymonitorer plockas bort eftersom vaken nattpersonal tillgodoser behovet av tillsyn. IVO kommer att följa upp att den planerade åtgärden är vidtagen vid nästa tillsyn.

Vid tillsynen framkom att babymonitor hos de berörda barnen/ungdomarna användes slentrianmässigt och utan att ett bedömt behov förelåg. Användningen av babymonitor hade heller inte föregåtts av ett uttryckligt och informerat samtycke från barnen/ungdomarna och mindre ingripande åtgärder hade inte provats eller övervägts. IVO bedömer att detta är en brist och vill upplysningsvis informera nämnden om följande:

IVO menar att en babymonitor som är påslagen under en avsevärd del av dygnet, exempelvis hela natten, utgör en starkt integritetskränkande åtgärd. Om denna typ av teknisk lösning används för att under långa perioder eller ständigt avlyssna en enskild i offentlig verksamhet omfattas lösningen av bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform, RF. Av denna bestämmelse framgår att var och en är, gentemot det allmänna, skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten. Att avlyssna någon på detta sätt är en åtgärd som är av sådan karaktär att den utgör ett betydande intrång i den personliga integriteten och har en övervakande effekt. Detta innebär att lösningen endast kan användas efter ett informerat och uttryckligt

samtycke från den enskilde. Om en babymonitor används på ovan angivna sätt kan åtgärden således inte vidtas utan att den enskilde till fullo förstår vad åtgärden innebär och samtycker till detta. Att en sådan åtgärd vidtas utan uttryckligt och informerat samtycke är inte heller förenligt med bestämmelserna om respekt för den enskildes självbestämmande och integritet i 6 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Denna typ av teknisk lösning (babymonitor) kan dock användas på många andra sätt. Alla fall behöver inte omfattas av nämnda bestämmelse i RF, men detta måste alltid avgöras med hänsyn tagen till förhållandena i det enskilda fallet.

Alla former av tvångs- och begränsande åtgärder eller integritetskränkande åtgärder ska föregås av en individuell riskbedömning där mindre ingripande åtgärder i första hand ska övervägas och provas. Det ska tydligt gå att utläsa i dokumentationen som rör den enskilde vilka bedömningar som gjorts, vilka åtgärder som provats samt effekterna av dessa. Vidare ska också resultatet av uppföljningar av åtgärderna framgå av dokumentationen, samt vad en eventuell ny bedömning resulterat i. Det är också av betydelse att det i dokumentationen går att utläsa hur den enskildes samtycke löpande ska kunna inhämtas eller hur verksamheten arbetar för att noggrant försöka utvärdera att åtgärden inte vidtas mot den enskildes vilja.

Förråd av läkemedel i en ungdoms rum

IVO bedömer att det inte är lämpligt att en ungdom har ett förråd av läkemedel, varav vissa är narkotikaklassade, i en garderob i sitt rum. Enligt uppgift från både personal och ledning var det ungdomens mamma, som vid tidpunkten för inspektionen skötte ungdomens hälso- och sjukvård utifrån ett egenvårdsintyg och som också införskaffat läkemedlen.

Efter inspektionen har IVO fått information av ansvarig chef att läkemedelshanteringen för samtliga barn/ungdomar på boendet har övergått till kommunens hälso- och sjukvårdsteam. Samtidig omvårdnadspersonal på boendet har delegering och det förvaras inga narkotikaklassade läkemedel på boendet utöver de som är doserade av sjuksköterska. IVO bedömer därmed att tillräckliga åtgärder vidtagits och kommer vid nästa inspektion följa upp att det fortsatt fungerar enligt chefens redovisning.

Personalens fokus på barn/ungdomar som saknar verbal kommunikation

Under inspektionen på Vesta barn- och ungdomsboende genomförde IVO:s inspektörer tre observationer i syfte att fånga upp om barnen/ungdomarna får en god och personcentrerad omvårdnad. Sammantaget uppfattade IVO:s inspektörer att barnen/ungdomarna var trygga i boendet och att personalen var engagerad i barnen/ungdomarna. IVO:s inspektörer uppmärksammade dock att det kunde hända att det brast i personalens interaktion med barn/ungdomar. Exempelvis observerade inspektörerna att det fanns stunder när personalen inte tog sig tid att tolka och förstå barnens/ungdomarnas eventuella försök att uttrycka sig. Det hände också att personalen ställde frågor till barnen/ungdomarna utan att

invänta svar. Barnen/ungdomarna fick information av personalen om vad som hände i ett omvårdnadsmoment, men IVO:s inspektörer observerade att vid flera tillfällen gavs informationen först i direkt anslutning till att momentet genomfördes. Det gav troligen inte barnet/ungdomen nödvändig tid till att förstå vad som skulle hända.

IVO vill med ovan sagda uppmärksamma nämnden på att personalen kan behöva visst stöd och vägledning i omvårdnadsarbete så att det kan utvecklas och bli än mer personcentrerat. Enligt IVO behöver det också fortsatt finnas ett pågående arbete med att utveckla alternativt och kompletterande kommunikationsstöd för samtliga barn/ungdomar, men specifikt för de barn/ungdomar som helt saknar verbal kommunikationsförmåga. För att kunna bedriva en verksamhet med god kvalitet i enlighet med 6 § LSS och fullt ut kunna erbjuda individuellt anpassade insatser och goda levnadsvillkor enligt 7 § LSS är det viktigt att barnen/ungdomarna får förutsättningar att utifrån egen förmåga kunna göra sig förstådda och också förstå vad personalen vill säga.

Underlag

- Inspektionsprotokoll (Intervjuer personal och ansvarig chef)
- Sammanfattning barnobservationer
- Mejlsvar om läkemedelshanteringen från enhetschefen daterad den 17 januari 2023

IVO genomförde en anmäld inspektion vid Vesta barn- och ungdomsboende i Kalmar den 10-11 oktober 2022. I samband med inspektionstillfället observerade och/eller pratade inspektörerna med sammanlagt tre barn/ungdomar samt intervjuade representanter för personalen och verksamhetens enhetschef.

Ytterligare information

Boendet är en bostad med särskild service enligt 9 § 8 LSS som drivs av Kalmar kommun. Verksamheten har plats för fyra barn/ungdomar inom personkrets 1 § 1 och riktar sig till barn och ungdomar med omfattande funktionsnedsättningar och komplexa medicinska diagnoser. Verksamheten hade vid inspektionen fyra barn/ungdomar inskrivna.

Före inspektionen fick barn och ungdomar möjlighet att besvara en enkät med frågor om aktiv involvering och delaktighet, respekt och integritet, relationer och bemötande, hälsa och välbefinnande, boendemiljö och fritid. Inget av barnen eller ungdomarna som bor på Vesta barn- och ungdomsboende har svarat på enkäten.

Föreståndaren har fått lämna skriftliga uppgifter om olika riskindikatorer, såsom personalomsättning, incidenter, oplanerade utskrivningar och begränsningsåtgärder. Svaren har, tillsammans med IVO:s övriga kännedom om verksamheten, legat till grund för planeringen av tillsynens inriktning och omfattning.

IVO ska enligt 11§ förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade inspektera bostad med särskild service för barn eller ungdomar minst en

gång per år och samtala med de barn och ungdomar som samtycker till det.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Michaela Hecht Gunnarsson. Inspektören Yvonne Berneke har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Lena Fyhr har varit föredragande.

Kopia till: Enhetschef Lena Andersson

